BIBLIOTECA COMUNALE DI ENNA

BIBLIOTECA COMUNALE DI ENNA

BIBLIOTECA COMUNALE DI ENNA

BIBLIOTECA COMUNALE DI ENNA

BIBLIOTECA COMUNALE DI ENNA

C. 36. 2. 16

~~37 - 1 - 11~~

martoy

Gasparo caualiere
Papasidarese

BIBLIOTECA COMUNALE DI SIENA

BIBLIOTECA COMUNALE DI ENNA

C. 36. 2. 16

~~37 = 1 11~~

¶ Acutissimi philosophi reuerendi Magistri Johānis buridani subtilissime questiones super octo phisicorum libros Aristotelis diligēter recognite & reuise A magistro Johanne dullaert de gandauo antea unq̄ impresse.

Ex libris Chiaule

del luogo di Castr
Gio: di Gu

Capuano

¶ Demum exponūtur in edibus dionisii roceparius i vico diui Jacobi sub diui martini interstignio.

BIBLIOTECA COMUNALE DI SIENA

Johānes dullaert gandauus Roberto Jacquinot sacre pagine bac/chalario formato eruditissimo necnon collegii belnacensis primario vigilantissimo. S. D.

QUam āno superiori enodādis philosophie difficultatibus insisterem ob regentie pro uinciā a te susceptā inuenumq; septēnarū artiū scie edocende gratia onus acceptaue ram vir prestantissime. Posteaq; vero ad illius q̄ peculiariter naturalis doctrina di cē partes deueneram/inciderit in manus reuerendi admodū viri Johānis buridani in singula phisices volumina labores. Quos quidem tam miro verboꝝ pondere sententiarumq; inaudita grauitate esse conspiciens/vt breuibus pstringam quanto hoc in opere suos maiores antecesserit posterioꝝ facile erit iudicū. Nostre etenim militarie palestre viris q̄ egregiis haud i feriozis conditionis ac minoz victozie palma potitos fuisse quū luce meridiana clarius existere nulli sane mentis dubiū ingerit. Inter ceteros q; noīs secus ac gemmaꝝ carbunculus ercedens pie memozie buridanus in stragerite Aristotelis phisicos codices alioꝝ scriptozum cōmentarios/vt satis crediderim/hac in re non parū excedentes in lucē ediderit/Non imerito ipsū omnibus viis aceptandū totisq; lacertis amplerandus esse censui. Quonā pacto vero tanto temporis interstitio delituerit cum hac nostra precipue tēpestate ars quā impzessoziā vocant tantū susceperit incrementum non satis possum admirari/hoc nichilominus obstasse tacitus mecum sepius i animo reuolui. Nonnullos enim ex alienis laboribus fructus decerpere anhelantes falsos sibi titulos/cū veros adipisci nō valeāt/nescio qua ducti temeritate ascribere asserere audeāt. In quos ipse si superesset luculēter illud vergilianum retozquere posset/Hos ego versiculos feci tulit alter honozes ꝛc. Me igitur tanto vitio arguēdus venirē eundemq; morbi fomitē subalere viderer. Crebris magistri Theodozicus ballinch ex harlē oriundus ꝛ Theodozicus monardus popzingens persuasionibus me admonitum irivoluere. Quatenꝰ hec exquisitissima buridani copulata calchographie artis viris nō mediocriter edoctis q̄ citissime facultas adesset mandarem. Quozum freouentibus adhortationibus perculsus monitis q; acquiescens iamiā hoc adimpleri curaui. Mihiq; pensitanti cui potissimum hoc insigne preclarumq; opus mendis vt opinoz satis tersum offerrem doctissime roberte in mentem venit te preceteris tū ob bonarū scientiarū in te refulgentium preeminentiā. quū ob mitioris ingenii tui virtutūq; doctrinā anteferri censerim curassemq; alia q̄plura eiusce buridani/super aliis Aristotelis naturalis philosophie partibus quū in libris de celo et mundo generatione et cozruptione et id genus aliis/egregia opera vestro nomini dicata calculis struendis tradere. Sz tp̄is angustia obstante id p nunc adimplere nō potui. Sz q̄primum aliqd ocii nactus fuero id totis viribꝰ efficere conaboz. Tuus erit itaq; excolēdissime primarie si qd hac i re minus bene fecerim me suppoztatū habeas contraq; insurgentiū insultꝰ/vt solitꝰ es/defenses Vale ex collegio belnaco gymnasio nostro litterario Alias de dozmano nono kalendas augusti anno nono supra millesimū quingentesimum.

Ad lectozes

Me auctozis vita vos huiusce scientie cupidos lateat hec q̄ brevissime i mediū adducere volui. Johānes buridanus natione picardus ex bethunia oppido oriundꝰ dyocesis attrebatēsis liberaliū artiū parisiensis doctoz eximius earūdēq; sublime decus ac clipeus fuit in oēs eos q̄ dicte facultatis emuli exstitere plures artiū cursus cōsūmauit vt clare est videre ex suis voluminibus id actū opus ipsius cuius cozrectioni nūc insisto devltima lectura ipsi⁹ ē rectozie officio functus est/anno ab incarnatione dnica tricētesimo vicesimo supra millesimū. Tp̄e rectozie ipsius per vniuersitatē condita est hec pstitutio q; nulli expediatur citatio nisi prius supplicauerit vniuersitate vel deputatis eiusdē prout testatur liber rectoralis anno vt supra septimo die mensis februarii. nūc aboleuit. Id actū qd buridano nro attribuit vs q; isti⁹ sophismatis auctoz fuerit regina interficere nolite timere borū est oīno ficticiū ē qd robertus guaquin⁹ hoc pacto pbare nititur qm cōis fama hoc sophisma de vroze philippi regis pulcri editū asseuerat modo buridan⁹ illa regina posterioz fuit videlicz tp̄e philippi valesii. Sz hoc pstat eē falsū nā philippus pulcer vniuerse carnis viā intresse. est anno dñi millesimo tricētesimo decimotertio post cuius mortē septēnio transacto noster buridan⁹ alme nostre vniuersitatis rector extitit/er quo euidēter claret Johānē buridanū sub rege philippo pulcro claruisse. Sz virus tante auctozitatis quippe qui lux erat parisiēsis academie miraq; maturitate fulsitū talib⁹ seipsum dedisse non facile creditu ē. reliqua vero que ei contigisse vulgares referunt potius aniles fabulas q̄ alicuius veritatis scintillā sapientia tanq̄ minus vera omitto. Alias ipsi⁹ laudes i medium adduxit colēdissim⁹ magister nr̄ Johannes maioris preceptoz michi sēper obseruantissim⁹ sup prefationib⁹ iohannis dozp. Qua de re eas in medium adducere postposui/de legatozio vero quod apud romanos gessit ne prolixus videar/huic non adiciendū putaui. Valete ex collegio belnaco ab anno nostre salutis millesimo quingentesimo nono luce decima et octaua mensis iulii.

¶Prologus Johannis buridani

SOnum vt habetur primo Ethicoꝝ quãto est multis cõmuni⁹ tãto ẽ melius et diuini⁹. Propt̃ qđ multorum de discipulis seu scolaribus meis precibus inclinatus ego aliqua scribere presũpsi de diffinitiõibus libri phisicorum Aristotelis. Et hãc illis scriptur⁹m communicare/quia non posset/vt dicunt/multa in scolis audita sine alicui⁹ scripture ad futoꝛio memorie cõmendare super quibus ego peto ⁊ supplico de omissis et minus benedictis obtinere veniam de inuentis autem si que fuerint conuenientia multas habere grates et bonoꝛum scolarium oꝛationes.

¶Tabula questionum primi libri phisicoꝛum.

¶Prima questio est vtrũ sciẽtia naturalis est sciẽtia de oĩbus rebus.quot modis dicitur esse de aliquo scientia demonstratiua Quomodo methaphisica dicenda ẽ scia cõis et oẽs alie scie spẽales. Quomõ de singulaꝛib⁹ põt eẽ scia demõstratia. ¶Scda q̃stio vtrũ totalis scie naturalis debeat assignari vnũ ſbñ ꝓpriũ/vñ scia totalis habeat vnitatẽ scẽz se ⁊ ab aliis distintionẽ de ꝺditionib⁹ subiecti ꝓpii ĩ totali scia assignãdi. ¶Tertia q̃stio vtrũ ens mobile sit ſbñ ꝓpriuz totalis scientie naturalis vel quid aliud/ꝙ nulla sciẽtia preter methaphisicam considerat terminos substãtiales secundum rationes pure substantiales/ quomodo scientia naturalis subalternat sibi pꝛudẽtiã et oẽs artes. ¶Quarta q̃stio vtrum in omni scientia ex cognitione pꝛincipoꝛum causaꝛum et elementoꝛum cõtingit alia scire et intelligere/an de substantia possumus habere simplicem conceptum. Quot modis vnus conceptus simplex potest fieri ex alio vel ex aliis/an hoc p̃dicatuz est secundũ adiacens potest demonstrari de aliquo subiecto/ꝙ non opoꝛtet omnẽ demonstrationez reducere ad primũ pꝛincipium cõplerũ nec quãtuz ad euidentiã p̃missaꝛum/nec quantũ ad euidentiã consequentie/an in demonstrationibus propter quid pꝛemisse debent esse cause conclusionis/ vel scia pꝛemissaꝛum causa scientie cõclusionis vel res significate per terminos reꝛuz significataꝝ/et vtrũ demonstrationes mathematice sunt demonstrationes pꝛopter quid.

¶Quinta questio vtrum ad sciendũ perfecte aliquez effectum opoꝛtet scire oẽs causas eius ꝙ conclusiões mathematice non possunt manifeste sciri per solã mathematicã/ꝙ metaphisice scientie non sunt certissime an aliquid potest perfecte sciri ⁊ quomõ. ¶Sexta questio/vtrum sunt eadẽ notioza nobis ⁊ nature/ꝺd vocatur nobis notius et quid etiam vocatur nature noti⁹. ¶Septima q̃stio/vtrũ vniuersalia sũt nobis notioza singularibus/vnde pꝛouenit ꝙ intellectus potest idez intelligere aliquando vniuersaliter aliquãdo singulariter et sensus non nisi singulariter/an res ĩtelligatur pꝛius vniuersaliter magis/ꝙ vniuersaliter min⁹/distinctio de singulari vago et etiam de singulari determinato. ¶Octaua questio vtrum oĩs res extensiue ⁊ situaliꝫ habens partẽ extra partẽ est magnitudo. ¶Nona questio vtrum totum est suꝑ partes ¶Decima questio vtrum soꝛtes est hodie idem quod ipse erat heri posito ꝙ sibi est ꝺditũ aliquid ex nutrimento et conuersũ in eius substantiã vel posito etiaz ꝙ aliqua eius pars sit remota vt si amputata est sibi manus. ¶Undecima questio vtrum infinitũ secundũ quod infinitũ est ignotum/ꝙ nichil est tibi ignotũ. ¶Duodecima q̃stio vtrũ entia naturalia sint determinata ad maximũ/quomodo est dare maximum et quomodo nõ/quomodo oñi longo est aliquid longius tam in rectis/q̃ in curuis. quomõ potentia determinanda est per maximum vel minimum/ ¶Tertiadecima questio/vtrum entia naturalia sunt determinata ad minimum. ¶Quartadecima questio/vtrum cuiuslibet transmutationis pꝛincipia intrinseca sunt contraria. ¶Quintadecima questio/vtrum necesse est omne quod fit fieri ex subiecto pꝛesuppositoAtrũ possibile sit aliquid ex nichilo fieri vtrũ aliquid potest fieri ex nõ ente vel ex nichilo/quomodo per inductionẽ imperfectã sciuntur pꝛincipia in scientia naturali. ¶Sextadecima q̃stio vtrum sũt tria pꝛincipia rerum naturaliuꝫ et non plura neq̃ pauciora. ¶Septimadecima q̃stio/vtrum generatio substãtialis est foꝛma materia vel compositũ vel accidẽs eis super ꝺditũ. ¶Octauadecima questio.vtrũ genera re est generans vel generatio vel quid aliud/de complere significabilibus vnde ex parte rei pꝛopositiones dicanturvere aut falsequ nulla pꝛopositio mentalis significat falsum/ꝙ istarum pꝛopositionũ deus est⁊ de⁹ non est neutra significat plus vel aliud q̃ alia extra animã nostrã. ¶Nonadecima q̃stio vtrum illud quod in generatione substantiali generatur est foꝛma materia vel compositũ. ¶Uicesima questio/vtrum materia pꝛima est ens/quid debeamus intelligere per substãtiam per se existentẽ/quomodo debeat intelligi ꝙ materia nec est quid nec quale nec quantuz. ¶Uicesima pꝛima questio/vtrum foꝛma anteq̃ generetur habeat aliquod esse substantiale ĩ materia distinctum ab ipsa materia. ¶Uicesima secunda questio/vtrum materia pꝛima est potentia ad foꝛmã generandam de diuersis modis capiendi potentiã ¶Uicesimatertia questio/vtrum pꝛiuatio est materia pꝛiuata diuerse expositiones huius nominis pꝛiuatio ¶Uicesimaquarta questio/vtrum materia appetit foꝛmam/ꝙ appetitus materie est idem quod materia/quomodo pꝛiuatio dicitur causa appetitus cum sit idem quod materia/distinctiones appetituum quomodo secunduz pꝛopoꝛtionẽ adinuentam in nobis illa pꝛedicata appetitus attribuuntur aliis/ad quid valeant cum sit eadem res attribuere sibi tot pꝛedicata vel nomina distincta secundum rationem

CAꝛca pꝛicipiũ pꝛimi libri phisicoꝛũ pꝛio querit Utrũ sciẽtia naturalis sit scientia de omnib⁹ rebus Et arguitur pꝛio ꝙ nõ qꝛ nulla scientia est de casualib⁹ et foꝛtuitis vt habetur secũdo huius ¶Itẽ nulla scientia est de entib⁹ per accidẽs vt habetur sexto methaphisice etiã nulla scientia est nisi de veris et necessariis et vniuersalibus vt habetur pꝛimo phisicoꝛũ et sexto ethicoꝝ ⁊ cũ multa sunt casualia foꝛtuita et multa sunt entia per accidens multa falsa ⁊ singularia et non necessaria igitur nec scientia naturalis nec aliqua alia scientia est de oĩbus rebus ¶Secundo ad idẽ si esset aliqua scientia de omnib⁹ reb⁹ ipsa esset eque cõis sicut methaphisica quod est contra Aristotelẽ in ꝓhemio methaphisice ⁊ libꝛo sexto methaphisice ¶Itẽ seq̃ret ꝙ alie scie sup